

K
Z
O
K
V
Y
Z
O
K
V
T
A
R
I

1963.
3.

HIRADÓ

K Ö N Y V T Á R I H I R A D Ó

Fejér megye közművelődési könyvtárosai

számára

/körlevélként/

"Minden jó könyv egy-egy
tanítója a nemzetnek"

Gárdonyi.

A Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának 85/1963. számú
határozata a könyvtárak támogatásáról.

"Valamennyi járási, városi, községi tanács végrehajtó bi-
zottságának, Székhelyén."

A megyei tanács végrehajtó bizottságának felhívása a ta-
nácsai közművelődési könyvtárakkal való fokozottabb foglal-
kozás és a róluk történő nagyobb gondoskodás érdekében.

A Fejér megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága 1963. január,
16-i ülésén megtárgyalta a megye könyvtárainak helyzetét.

Megállapította a végrehajtó bizottság, hogy a kulturális
forradalom véghezvitelének, a dolgozó tönegek művelődésé-
nek

egyik legjelentősebb eszköze

a könyv, az olvasás. A könyv végigkíséri a mai embert az
évodáskor mesekönyvétől kezdve az iskolai tankönyveken ke-

resztül a munkát segítő szakkönyvekig és a nevelőhatású, egyben szórakoztató regényekig egész életen át.

A könyvről - felismerve annak jelentőségét - mondta Gorkij: "Szeressétek a könyvet, a tudás forrását", és Gárdonyi Géza, megyénk szülötte: "Minden könyv egy-egy tanítója a nemzetnek". A könyvnek a művelődésben betöltött kiemelkedő szerepét biztosítják olyan körülmények, hogy kis helyen elfér, otthon vagy utazás közben egyaránt hasznos tanító- és szórakoztató eszköz, képekkel és ábrákkal kitűnően szemléltet, a nehezebben érthető részekre vissza lehet lapozni, a könyvtárakon keresztül egész dolgozó népünk számára hozzáférhető.

Nemcsak a művelődés módszerében van igen nagy jelentősége, hanem az emberekre gyakorolt hatásában is, gondoljunk csak a termelést fellendítő jó szakmai könyvekre, az emberi tisztánlátás segítő politikai művekre, vagy a fiatalságot lelkesítő ifjusági regényekre. A könyvek jelentőségét még jobban megnöveli a felnőttoktatás számszerű növekedése, a középiskolai hálózat fejlesztése, kiszélesítése, a politikai oktatás fejlődése és a nagyfokú szakmai, kulturális ismeretek utáni vágy.

Megyénk könyvtárügye hatalmas fejlődésen ment keresztül.

Jelenleg

minden községben

és minden nagyobb kulturterületi településen van könyvtár, vagy könyvkölcsönző állomás. Míg a felszabadulás előtt a megyében mindössze 12459 kötet könyv állt az egészen kis-

létszámu olvasó rendelkezésére, 1962-ben 210 tanácsi könyvtárban 288529 kötet könyv szolgált a művelődés ügyét. A felszabadulás előtti 5000 olvasóval szemben 1962-ben 44248 olvasó látogatta könyvtárainkat, a kölcsönzött kötetek száma pedig 940000 volt. A könyvtárak állományának gyarapítására a múltévben 1 700597 forintot költöttünk, s az olvasók száma a megye lakosságának 12,3 százalékát jelentette a tanácsi könyvtárakban.

A könyvtárak községi tanácsi kezelésbe adásával a végrehajtó bizottságok felelősségérzete a könyvtár és az olvasómozgalom területén jelentősen megnövekedett. Ennek ellenére még mindig előfordulnak olyan jelenségek, hogy könyvtári helyiséget, más célra vesznek igénybe — az idevonatkozó 1018/1956. /III.9./ sz. minisztertanácsi tiltó rendelet ellenére a meglévő helyiségekből elvesznek lakás, hivatal, stb. célokra, a költségvetésben előirányzott könyvbeszerzési keretet önkényesen lecsökkentik, vagy rendeltetésétől eltérő célokra használják fel.

A végrehajtó bizottság megvizsgálta azt is, hogy a könyvtárak a jelenlegi ötéves tervben megszabott feladataikat miképpen hajtják végre és milyen ütemben haladnak az 1965-re elérendő cél felé. Ez a célkitűzés azt jelenti, hogy a megye lakosságának 15 százaléka legyen könyvtári olvasó, 1000 lakosra 1200 kötet könyv jusson, az olvasók szervezését és a könyvek propagálását

a "Könyvbarát Mozgalom"

keretén belül segítse az egész társadalom, s miután kulturális munkát csak kulturált körülmények között lehet igazán eredményesen folytatni: a könyvtárak elhelyezése, berendezése és felszerelése a lehető, legjobb legyen. Kiderült,

hogy a sok szép eredmény és egyes-egyedül községi tanácsok kiemelkedő munkája, a könyvtárüggyel való törődése mellett szép számmal akad olyan negatív példa is, ami a könyvtárügy egyenletes fejlődését hátráltatja, a fejlődés ütemét lassítja és az egyes községek közti különbségeket szembetűnővé teszi.

A könyvtárügy jelentőségének hangsúlyozása, az egyenletes fejlődés biztosítása és a hibák felszámolása érdekében - az elért eredmények és a kitűzött célok alapján - a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a következőkre hívja fel valamennyi járás, városi községi tanács végrehajtó bizottságának figyelmét:

1./ A tanácsok mind nagyobb mértékben támogassák a könyvtárak és az olvasómozgalom ügyét, s mint a legnagyobb tömegszervezet, tegyék az egész társadalom ügyévé. Határozataikkal, intézkedéseikkel, aktív felvilágosító tevékenységgel segítsék elő az olvasók számának növelését, szervezzék meg a széleskörű olvasópropagandát s adják meg a különféle társadalmi szervezeteknek a tanács tekintélyén alapuló hathatós segítséget az olvasómozgalom szervezése terén.

Felhívja a végrehajtó bizottság a tanácsapparátus valamennyi dolgozóját, hogy járjanak élen a könyvtár látogatásában, az olvasómozgalomban, s így a vezetők jó példája is ösztönözze a lakosságot.

2./ A lehetőségekhez mérten - távlatokban a szükségletekhez mérten - gondoskodjanak a könyvtár célszerű elhelyezéséről. Gátat kell vetni a könyvtárhelyiségek indokolatlan, más célra való elvételének, rosszabb körülmények közé való helyezésének. A közvetlen felügyeleti szerv minden ilyen esetet jelentsen a megyei művelődésügyi osztálynak és a törvénysértő községi tanács felelősségre vonására tegyenek javaslatot. Valamennyi újonnan épülő, s minden olyan művelődési otthonban, ahol a bővítésre lehetőség van, könyvtárhelyiséget /könyvtár, olvasószoba/ kell létrehozni. Azokban a meglévő művelődési otthonokban pedig, ahol a könyvtár a művelődési otthonon kívül jobb elhelyezési körülmények között van, könyvkölcsönző helyet kell biztosítani.

Városainkban, nagyobb községeinkben gondoskodni kell a könyvtár-
tól távolabb élő lakosság igényeinek kielégítéséről fiókkönyvtár,
vagy könyvkölcsönző létesítése útján.

3./ A növekvő igények kielégítése érdekében széleskörű társadal-
mi mozgalom szervezésével is gondoskodni kell a könyvbeszerzési
keretek állandó növeléséről. A költségvetési könyvbeszerzési ke-
reték növelésén túl kérjük tanácsaink a termelőszövetkezetek,
földművesszövetkezetek és a társadalmi szervek segítségét. A jö-
vőben mind fokozottabban biztosítsanak a könyvvásárlás céljára
pénzt a községfejlesztési alapból. A lakosság kulturális igé-
nyeinek növekedése szükségessé teszi a könyvtárak berendezésének,
felszerelésének korszerűsítését és kulturálttá tételét, valamint
a szabadpolcos rendszer mind több helyen való bevezetését.

4./ Tanácsaink rendszeresen ellenőrizték a könyvtárak tevékeny-
ségét, fordítsanak fokozott figyelmet a könyvállomány védelmével
kapcsolatos rendelet /évenkénti leltározás a fenntartó szerv ré-
széről, késedelmes olvasók felszólítása, elveszett könyvek árá-
nak megtérítése stb./ betartására és mind a könyvtárossal, mint
az olvasókkal való betartására. Számoltassák be a könyvtárosokat
a végzett munkáról, ha szükséges, a mulasztókat vonják felelős-
ségre, de munkájukhoz adjanak meg minden lehetséges erkölcsi és
anyagi támogatást.

A végrehajtó bizottság azzal a reménnyel fordul felhívásával a
vb-hez, hogy - megértve a könyvnek az általános emberi kulturá-
ban betöltött igen jelentős szerepét - minden lehetőet megtesz-
nek annak érdekében, hogy mielőbb végrehajtsuk a párt művelő-
déspolitikai irányelveiben lefektetett elvet: "...elérjük:
művelt, magas igényű, fejlett izlésű emberek, valóban" kiművelt
emberfők sokasága "legyen a mi népünk".

Székesfehérvár, 1963. március 4.

Megyei Tanács Végrehajtó
Bizottsága

45

A "Kiváló községi könyvtár" cím elnyeréséért
indított verseny eredménye.

Az ez év januárjában indított verseny június 30-án véget ért. A versenyben 31 községi könyvtáros vett részt, hogy elnyerje a megye, illetve járás kiváló községi könyvtárosa címet.

A verseny befejezése után a bírálóbizottság a statisztikai jelentések és a helyszínen végzett többszöri látogatások során tapasztaltak alapján az alábbi döntést hozta:

"A megye kiváló községi könyvtára", illetve könyvtárosa Aba község könyvtára, Tanka János könyvtáros.

"A járás kiváló könyvtára", illetve könyvtárosa:

Bicskei járás: Etyek község könyvtára, Koller József könyvtáros,

Dunaujvárosi járás: Pusztaszabolcs község könyvtára, Fridrich Margit könyvtáros,

Móri járás: Nagyveleg község könyvtára, Bognár Sándor könyvtáros,

Sárbogárdi járás: Szabadhidvég község könyvtára, Boross Jenőné könyvtáros, és Sárosd község könyvtára, Tárnoki Lászlóné könyvtáros,

Székesfehérvári járás: Csősz község könyvtára, Halmai János könyvtáros és Iszkaszentgyörgy község könyvtára, Duschanek Józsefné könyvtáros.

A "megye kiváló községi könyvtárosa" Tanka János, jutalmul külföldi társasutazásban részesül.

A "járás kiváló községi könyvtárosa" cím nyertesei ötnapos dunántúli társasutazásban vesznek részt augusztus 5-től. A legtöbben a sárbogárdi, valamint a székesfehérvári járásból neveztek a versenyre és a több kiváló munkát végző könyvtáros között nehéz volt a választás. Ezért döntött úgy a bírálóbizottság, hogy e két járásból két-két igen jó eredményt felmutató könyvtárosnak ítéli oda "a járás kiváló könyvtárosa" címet.

7

Külön módszertani levélben részletesen tájékoztatjuk majd megyénk könyvtárosait az egyes résztvevő községi könyvtárosok munkájáról, eredményeiről, valamint a verseny tanulságairól, tapasztalatairól.

Reméljük, hogy a f. év szeptember 1-én meginduló és a teljes népművelési éven át /1964 augusztusig/ tartó újabb versenyszakaszba azok a községi könyvtárosok is bekapcsolódnak, akik valamilyen oknál fogva eddig nem vettek részt a versenyben. A jó eredményt elért községi könyvtárosok munkájához általában sok segítséget kaptak a községi tanácsok vezetőitől is. A jövőben ezt a segítséget továbbra is kérjük és várjuk a községek jobb, eredményesebb olvasómozgalmainak kialakítása érdekében.

A győzteseknek kellemes utazást és szórakozást és további sikereket kíván a

Megyei Könyvtár.

GÁRDONYI CENTENÁRIUM.

Augusztus 4-én délelőtt avatják fel Agárdon Gárdonyi Géza helyreállított szülőházát. A Petőfi Irodalmi Múzeum a ház három szobájában állandó jellegű Gárdonyi-Kiállítást rendez be.

Az avató ünnepségen résztvesznek azok a megyék, ahol az író élt és alkotott.

Az ünnepi műsorban fellépnek: Berek Kati és Bodor Tibor a Budapesti Irodalmi Színpad művészei, Lelkes Dalma a veszprémi Petőfi Színház művésze; Demjén Gyöngyvér és Gárdonyi László a győri Kisfaludy Színház művészei; Csapó János, Fekete Alajos, Herédi Gyula és Paráncz Ferenc az egri Gárdonyi Géza Színház tagjai, valamint a székesfehérvári Irodalmi Színpad. Az avató beszédet Dr. Lengyel Dénes a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgató helyettese tartja. --

A megyei könyvtár KISZ-szervezete elhatározta, hogy a centenáriumi évében emléktáblát helyez el azon a székesfehérvári lakóházban, amelyben az író gyermekkorában egyrészt töltötte.

Készüljünk fel az új népművelési évre!

Szeptember 1-én megkezdődik az új népművelési év. Ez nekünk könyvtárosoknak is fontos teendőket jelent.

Elsősorban el kell készíteni a könyvtár évi munkatervét, majd ennek figyelembevételével az 1964. évi könyvtári költségvetés tervezetét.

Tervszerű tevékenység csak úgy képzelhető el, hogy a helyi körülmények figyelembevételével, a lehetőségeket gondosan mérlegelve összeállítja a könyvtáros a munkatervet. Azt a község többi művelődési intézményének terveivel összeillesztve létre hozzák az egységes művelődési tervet. Ebben részletesen meghatározzák a könyvtáros és segítőtársai /tömegszervezeti aktívák/ feladatait, teendőit.

A munkaterv összeállítása előtt meg kell vizsgálnunk az elmúlt népművelési év eredményeit, tapasztalatait, hiányosságait, az okát, s ebből tanulva, illetve az elért eredményekre épülve határozzuk meg új feladatainkat, teendőinket.

A munkaterv készítésénél ügyeljünk a következőkre:

1./ Pontosan jelöljük meg, hogy milyen feladatokat akarunk megvalósítani.

a./ a lakosság hány százalékát szervezzük be a könyvtár olvasótáborába. Ez hány olvasót jelent. Tervezzük meg, hogy az olvasók hány százalékát /hány főt/ akarunk a 14 éven felüli lakosságból könyvtári tagként beszervezni, továbbá határozzuk meg a munkások és dolgozó parasztok számát is a felnőtt olvasói létszámból.

b./ a kölcsönzött kötetek számát is meg kell terveznünk. Segítséget nyújt a tervezéshez az ezévi kölcsönzött kötetek száma és az egy olvasóra

jutó kölcsönzött kötetek száma. Ha olvasóink rendszeresen olvasnak, akkor átlag 20-24 kötet könyvet olvasnak el évente.

Itt kell megterveznünk az ismeretterjesztő és szakirodalom, elsősorban a mezőgazdasági könyvek kölcsönzésének arányát, az összes kölcsönzött kötetek számához viszonyítva.

- c./ megállapítjuk az elérendő könyvállomány nagyságát. Ehhez tudnunk kell, hogy 1964. év végére el kell érniünk 1000 lakosonként legalább az 1000 kötet könyvet. Figyelembe kell azonban venni, hogy az állomány közben változik is. Részben elavul, részben elhasználódik. Tehát ezek pótlására is gondolni kell.
- 2./ A munkatervben tervezzük meg az 1. pontban felsorolt feladatok megvalósításához szükséges módszereket, eszközöket is. Pl.
 - a./ Szervezési és propaganda feladatok, /plakátok, szóró-cédulák készítése, aktívák szervezése./
 - b./ Rendezvények /irodalmi előadások, könyvismertetések, író-olvasó találkozók, irodalmi est, kiállítások, diafilmvetítések stb./ tartása.
 - c./ A tömegszervezeteknek a rendezvényekkel és az olvasómozgalom /könyvbarát- és József Attila olvasómozgalom/ kapcsolatos vállalt feladatait.
- 3./ A munkatervi feladat végrehajtásáért felelős személyeket nevezzük meg és a megoldásra kitűzött határidőket is tüntessük fel a munkatervben.

Következő teendő az 1964. évi költségvetés összeállítása.

A költségvetés tartalmazza mindazokat a szükségleteket, amelyek nélkül eredményes könyvtári munka nem lehetséges.

- 1./ Gondoskodni kell a megfelelő elhelyezésről és a könyvtárhelyiség fenntartásáról, berendezéséről /helyiség, esetleges bérleti díja, tatarozáshoz - kisebb építkezés címén - szükséges összeg, fűtés, világítás, takarítás költségei, berendezés kiegészítése, pótlása pl. polcok beszerzése/.
- 2./ A könyvvállomány fejlesztéséhez szükséges összeg meghatározása. Az egy év alatt beszerzendő kötetek számát megszorozzuk 30 forintos egységárral, s ebből kapjuk a szükséges könyvbeszerzési keretet. A beszerzendő kötetsszámot a tervezés során előírt könyvvállomány és a meglévő könyvvállomány közötti különbség adja. -
- 3./ Ne feledkezzünk meg az ujságok és folyóiratok előfizetésének költségeiről sem. A Könyvtáros című szakfolyóiratot minden könyvtár /fiókkönyvtár/ részére rendeljük meg.
- 4./ A könyvtárosok tiszteletdíját /fizetését/ is be kell állítanunk a költségvetésbe. Ügyeljünk arra, hogy a fiókkönyvtárak /könyvkölcsönzők/ könyvtárosai se maradjanak ki.
- 5./ Egyéb kiadások között gondoljunk a nyomtatványok, segédeszközök /katalógusdoboz, könyvtámasz, plakátanyag, dekorációs anyagok, könyvkötés, postaköltségek stb. beállítására is.

Az új népművelési évre való felkészüléshez sorolhatjuk a rendszeres évi állományellenőrzés lebonyolítását, az elavult, elhasználódott könyvek kivonását, törlését, a megrongálódott könyvek kötésbe adását, a könyvtár helyiségének nagytakarítását, szépítését, a raktári rend helyreállítását stb. is.

Kívánunk minden munkatársunknak kellemes nyári pihenést, s a felfrissülés után eredményes, jó munkát az új munkaévben.

RÉGEN SZATÓCSÜZLET - MA KÖNYVTÁR

A KÉSŐDÉLUTÁNI ÓRÁKBAN érkezünk Igar-Vámszőlőhegyre. Szép, ker-
tes ház előtt állunk meg. Beköpoztatunk, de minden ajtót zár-
va találunk. Alig fordulunk egyet-kettőt, mosolygós, kipirult
arcu asszony siet elő a szomszédból, kezében kulcsomóval.

A lakásán át vezet bennünket kedvelt birodalmába, ahol még a
nyári meleget kirekesztő félhomály uralkodik. Valahol lent, a
küszöb fölött megcsikordul a zár, egy mozdulattal felrántja az
utcára nyíló redőnyt. Délutáni fény árad be a széles ajtón a
hüvös, tágas, padlós helyiségbe.

A falakon körben polcok és szürkére festett kis fiókok, fehér
zománcsinkékkel. Az egykor jól felszerelt szatócsüzet berende-
zése. A sarokban szögre akasztva üresen ásit a "Dr. Oetker-féle
sütőpor és vanilincukor Magyar gyártmány" feliratu doboz. Am a
polcokon, a hajdani fűszerek helyén, végig könyvek sorakoznak.
Láthatóan sok van kint olvasóknál. Szemben a bejárattal a kö-
ménymagot jelző fiók gombján házilag készült plakát hívja fel a
belépő figyelmét: "Vigyázz a könyvtári könyvek épségére!". A
felirat alatt, kezükben könyvet tartó alakokkal, színes rajz
ékeskedik. Azok a fiatalok készítették, akik a kölcsönzésben is
sokat segítenek a könyvtárosnak.

NAGY VÁLTOZÁSOK történtek könyvtárunk életében 1954. március 16.
óta - állapítja meg Tompai Jánosné könyvtáros. - Akkor hoztak
ide az enyingi járási könyvtárból 104 kötet könyvet, s megkér-
tek, vállaljam el a könyvtárosságot. Ma már az igari községi
könyvtár lát el bennünket könyvvel, s jelenleg 454 kötet között
válogathat az olvasó. Büszkén említi a beiratkozottak számát,
ugyanis Vámszőlőhegy kicsiny település, s itt a 146 olvasó a
lakosság 20,8 %-át jelenti. És ezzel, természetesen megszaporó-
dott a könyvtáros munkája is. Az egykori hetenkénti 1-2 óras
kölcsönzési idő alatt ma már bizony nem lehetne lebonyolítani,
az évi több mint két és félszer kötetes kölcsönzési forgalmat.

Ezért tért át Tompainé a heti kétszer kétórás nyitvatartásra. Így mindenki megtalálja az alkalmas időt, a nyolcvanegy felnőtt olvasó közül is, akiknek állandóan gyarapodó névsorát, a könyvtáros büszkén tárja elénk. De akad panaszolni való is. Szerinte az emberek még többet olvasnának, ha a község időnként nem banna olyan szűkmarkuan a fiókkal az új könyvek kiválogatásakor. - Van néhány olvasóm, aki mindig csak újat vinne - méltatlankodik -, de sokszor kénytelenek beérni egy-egy régebbi könyv újraolvasásával. Széttárja kezeit, s mi is érezzük, ezen sürgősen segíteni kell.

TOMPAI JÁNOSNÉ szüksézávu ember, csak a kérdéseinkre válaszol. De beszélnek helyette az eredmények, a könyvtár látogatottsága, szorgalmas olvasói, akik esetenként a tejcsarnokba menet, gyakran kölcsönzési időn kívül is betérnek hozzá. Imre Lászlótól, a járási könyvtár igazgatójától tudom meg, hogy ez a halkszávu asszony ingyenesen ajánlotta fel volt üzlethelyiségét könyvtári célra. - Ennél jobb otthonra nem is találhattak volna a könyvek Vámszóllóhegyen - állapítjuk meg elismerően. - Ennél kedvesebb vendéget nem is fogadhattam volna a házába - emlékezik vissza a könyvtáros az első könyvszállítmány megérkezésére. - Azelőtt, míg a boltot vezettük, - mondja - jóformán alig vettem könyvet a kezembe. Most sokkal több időm van rá, de kell is, hogy ismerjem valamennyit, hamarább, mint az olvasóim.

A VASREDŐNY nem pihen lehúzáva a régi szatócsüzlet ajtaján. Öregek és fiatalok koptatják tovább a küszöböt. S ahol két évtizede még paprikát, ecetet és petróleumot, ott ma könyveket kérnek, és a tudást hordják szét a pusztában.

Neményi László

BESZÉLGESSÜNK:

A SZABADPOLCOS KÖLCSÖNZÉSÉRŐL...

Sok szó esik mostanában a szabadpolcos kölcsönzésről. Helyesebb lenne talán, - önkiválasztó kölcsönzésnek nevezni ezt a formát, mivel nem annyira a polcok szabadságát, mint inkább az olvasók válogatási szabadságát jelöli. Bár most, hogy leírtam, - érzem, hogy az önkiválasztó szónak is csinált nyikorgása van. Lenne, - sőt van is sokkal megfelelőbb szava a magyar nyelvnek, melytől valószínűleg azért idegenkednek, mert a könyvkereskedelem fogalmi között gyökeredzett meg. Ez a böngészde, - vagy könyvtári áttételben a "Böngészde-könyvtár" lenne.

Ez tökéletesen fedi a könyvek között böngésző olvasók tevékenységét. Az olvasókét, akik szívesen elidőznek a könyvtár polcai előtt, hosszitva az örömet, amelyet a könyvek környezetében való ödöngés okoz. A felfedezés örömet, amelyet az újabb és újabb könyvek és írók megtalálása jelent. A könyvtárba lépő olvasók többsége, ugyanis nincs tisztában azzal, hogy milyen könyvet kér majd. Határozott szándék nélkül érkezik. Ugy jön, hogy egyáltalán nem tudja még, mit visz magával. Ezt a bizonytalan érzést oldják fel az önmagukat kiváló könyvek.

Igy azután egyáltalán nem lehet csodálkozni azon, hogy ilyen lelkiállapotban a könyv kiválasztását egész sor külső szempont befolyásolja, - így pl. az, hogy hol van az illető mű a polcon, milyen a megvilágítás, milyen magas a polc, amelyre állították.

Ezek és még sok más probléma teszi szükségessé, hogy beszélgessünk most a "szabadpolcos kölcsönzés" kérdéseiről. Nemcsak az elvi, de a gyakorlati kérdéseiről is.

Tul jutottunk lassan már a bevezetéstől idegengedők meggyőzésén is. Sok volt ugyanis az ellenérv, hogy biztosítatlan az állományvédelem, - mint az állományellenőrzés tapasztalata mutatta, - főleg olyan könyvtáraknál, ahol a "zártpolcos"

kölcsönzési rendszer mellett is sok hiány adódott.

Ezekben a helyeken, - a hiányok okát, a rossz könyvtári adminisztráció mellett, a könyvtárak nem megfelelő elhelyezésében találtuk meg.

A "szabadpolcos" kölcsönzés bevezetésének pedig alapfeltétele a könyvtár megfelelő elhelyezése. A szabadpolchoz nagy és világos szoba kell, ahol a könyveket könnyen áttekinthetően lehet elhelyezni. És ugyancsak megfelelő terület kell arra is, hogy minél több olvasó szabadon mozoghasson és zavartalanul böngészhessen a polcok között. A "szabadpolcos" rendszerre való áttérésnél, tehát elsősorban azt kell megérteniük községi tanácsainknak és könyvtárosainknak, hogy a könyvtárnak nemcsak állományában, forgalmában és olvasó létszámában, de korszerű elhelyezés és berendezés tekintetében is fejlődnie kell. Csak ezek együttes fejlődése biztosíthatja a fejlettebb kölcsönzési mód, - a szabadpolcos kölcsönzés bevezetését.

A megfelelő helységben megfelelő berendezésre van szükség. Elérhető magasságu polcok, székek, asztalok. Elérhető magasságu polcokat irtani és nem szekrényeket, mert a szekrényekben tárolt könyvek esetében, már eleve kizárt az áttekinthetőség. Bárhogyan is állítjuk fel ugyanis a szekrényeket az ajtók mindenképpen takarják és akadályozzák az ott böngészőket.

A "szabadpolcos" kölcsönzés sokoldalú és sokrétű munkával jár. Nagyfokú lelkiismeretességet kíván meg mind a könyvtárostól, mind az olvasóktól.

A raktározási rendet is módosíthatjuk a helyi körülményeknek megfelelően. Célszerű pl. ha a rokon témájú műveket egymáshoz közel helyezzük el, - így a biológiát az orvostudományi művek mellé, - a fizikai-kémiai irodalmat a műszaki könyvek közelébe, vagy az egyes írók életével és alkotó utjával foglalkozó könyveket közvetlenül az illető író művei után a szépirodalom polcra.

Arról is gondoskodni kell, hogy a könyvtár szempontjából legfontosabb szakkönyveket községi könyvtársainknál elsősorban a mezőgazdasági szakkönyveket megfelelő, szembetűnő módon helyezzük el. Ahol mód van rá pl. külön álló polcon, s a polc mellett asztalon közszemlére téve, kiállítászerűen.

A könyvtárban való tájékozódás megkönnyítésére, minél több feliratot helyezünk el a polcok felett, jelölve, hogy mi hol található.

A bejáratnál nem árt elhelyezni a "szabadpolc" mindenkiire kötelező szabályzatát. Így a polcok közé tilos nagykabátban, aktatáskával, csomagokkal stb. belépni. Mindezek számára megfelelő elhelyezési lehetőséget kell biztosítani.

Szólni kell még néhány szót a könyvtáros szerepéről a szabadpolcos könyvtárhasználatnál. Mert bárhogy is van, az olvasó a könyvekkel általában a könyvtáros segítségével ismerkedik meg. A zártpolcos rendszernél az ajánlott könyveket nem minden esetben fogadja el az olvasó a könyvtáros sok időt kénytelen ráfordítani a megfelelő irodalom kiválasztására. Azzal is számolni kell, hogy a könyvtáros csak az általa ismert könyveket ajánlja az olvasóknak, kiknek nagyrésze gyakran azt sem tudja mit szeretne, -következésképpen az állomány kihasználása egyoldalúvá válik.

A szabadpolcos rendszernél, amíg az olvasók egyrésze válogat, a könyvtárosnak alkalma nyílik foglalkozni azokkal az olvasókkal, akik határozatlanok vagy akik nagyon is konkrét kívánsággal jöttek a könyvtárba. Így szabadul fel a meddő könyvajánlással eltöltött idő, az olvasókkal való hasznos foglalkozás számára.

Végezetül még annyit, a most leírtakat egy beszélgetés kezdetének szántam. Sok községi könyvtárosunk rendelkezik már jó és néha rossz tapasztalatokkal a "szabadpolcos" kölcsönzési formá-

nál; kérem ne rejtsek tapasztalatukat és véleményüket véka alá.
Írják meg a Híradónak.
Beszélgessünk.

Csukly Alajos

Már a télre készülnek.

Sok pusztán és tanyán emlékezetes még ma is a művelődési autó irodalmi műsora. A Megyei Könyvtár és a Körösmarty irodalmi színpad sok eldugott kis településre vitte el az élő irodalmat a téli zimankóban, tavaszi locs-pocsban. S ha a jégvirágokba lehelt kis kémlelőnyiláson kinézett az ember az autó ablakán, méltán ötlöttek fel benne Petőfi sorai: "Hejh, mostan pusztá ám igazán a pusztá..! Az autó ment. Hóval, sárral küszködve. Vitte a kijelölt helyre a lelkes kis kollektívát, ahol a pusztá egyetlen tantermében, vagy ha ez sem volt, a tsz irodában, télikabátokba, nagykendőkbe burkolózott emberek várták érkezésüket.

A Megyei Könyvtár és az irodalmi színpad - az elmúlt évi sikereken felbuzdulva - továbbfejleszti ezt a hasznos kezdeményezést. Már most folynak az előkészületek, próbák a szeptemberi premierre. Párhuzamosan két műsor készül. Az egyiket a Gárdonyi centenáriuma állították össze az író műveiből, a másik vidám irodalmi műsor a falu életéről, hagyományairól. Reméljük, hogy az eddigiekhez hasonló örömmel, szeretettel fogadják a kis együtttest a puszták lakói.

CS.O.

Tábori könyvtár.

HARMINC FOK ÁRNYÉKBAN. A dülöt porában, szikkadt göröngyökön csak lépésben döcög a művelődési autó. A csomagtérben hosszú vesszőkosarakba zsufolt könyvek. Jobbról, balról embermagasságu kukoricaszárak sorakoznak az ut mentén. Szét, majd összehajolnak a halványsárga cimerek. Fürdőruhás, overállos leányhad bukkan elő nagy csiviteléssel a sor végén. Dél felé jár. Élénk ha-hó-zással serkentik a lemaradottakat, majd összeverődve nekivágnak a dülönök. Gyorsan kapkodják meztelen talpukat a forró porban, s mint a méhek körül úgy zsonganak a lépésben haladó autó mellett.

- Gyerekek könyveket hoz. . . - lelkesedik a felfedezés igalmával egy veritékező kislány, amint bekukucskál a hátsó ablakon. A többiek nekividámodva rugják mellette a port.

- Ugye megmondtam, hogy könyvtár is lesz a táborban? - nyugtázza elégedetten az egyik közelünkben baktató kis szőke szalmakalapos, bikiniben feszítő barátnője felé.

- Hol lesz... a Fény-lakban? Az üres... - találgatja egy másik. Ilyen "diszkisérettel" gördülünk be a Sárosd - tükröspusztai nyári KISZ tábor kapuján.

Tábori csendélet. A sátrak katonás rendben sorakoznak. Elöttük virágágyak, kavicsos utak, a rögzítőköteleken ruhadarabok. Minden sátoron meszelt fehér betűkkel a sátor neve, ami lakóinak sziporkázó szellemességét, egészséges humorérzékét bizonyítja. A parancsnoki sátor előtt karcsu zászlórúd emelkedik a magasba. Nem messze tőle a leendő könyvtárhelyiség, a "Fény-lak".

Strasszer Györgyné, a táborparancsnok fogadja a "szállitmányt". Várva várt vendég itt a könyv. Jó lenne már délután megnyitni a Fény-lakot, amely most már csakugyan a tábor fénye, ékessége lett. A könyvtáros kinevezése itt nem okoz gondot.

- Gabi, elvállalnád a könyvek kölcsönzését? - kiált az egyik közeli sátonál foglalatostkodó kislánynak.

- Szívesen.

De azonnal akad "segédkönyvtáros" is, és már ketten rakodják, hordják a könyveket a Fény-lak alkalmi "polcaira", a vaságyakra. A munka végeztével Kónya Gabriella, az ujdonsült könyvtáros elégedetten mustrálgatja az ágyakon sorakozó köteteket. Egyik-másikhoz közelebb hajol, ismerkedik az állománnyal. Aztán hirtelen ötlettel eliramodik. Pár perc múlva meszesvödörrel a kezében tér vissza, s a rövid nyelvű kis meszelővel határozott mozdulatokkal pingálja a sátorlapra: KÖNYVTÁR.

P.Csaba Orsolya

Gondatlanság avagy érdektelenség?

Közepes nagyságu települések közé tartozik a Bakonycsernye melletti Inotapuszta. Lakói - Állami Gazdasági dolgozók - állítólag még az idetelepített autókönyvtárat is látogatják. S ez nem kis dolog. Hiszen a "könyvtár" - amely a köztudatban a szerzőszámraktár néven szerepel - nyirkos, penészes, sötét. A könyvek mellé még - ingyen és bérmentve - alapos reumát is lehet kapni. Itt vacognak egy átnedvesedett, jobb sorsra érdemes ruhásszekrényben az autókönyvtár könyvei. Igaz, polc nincs benne, de ez csak nem probléma? Nem kapnak hajba azok a könyvek a szekrény alján egy kupacban sem... S, hogy nyugodtan heverésznek az biztos. Ezt bizonyítja a szép lassan átnedvesedett borítólapjuk, s rajta "ékességül" az ujjnyi vastag penész. Elhisszük, de mennyire elhisszük a könyvtáros érveit, hogy a tavaszi és nyári munkák beálltával megcsappant az érdeklődés a könyvek iránt, de hogy ennyire, azt nem is álmodtuk volna...

"Holt szezon" a perkátai könyvtárban.

Osztendős nyári hétköznap délelőtt. Ülök a könyvtárban, -- a II. negyedévi statisztikát állítom össze. Beírtam már az olvasók, a kölcsönzött kötetek számát is, -- s most megszólal bennem a kíváncsiság:

- Ugyan meddig is jutottunk?

A szekrényből szürkfedelű füzet nézem, am segítkészen. A Könyvtár 1958-as munkanaplója. Fellapozom. Tényleg, mi is volt öt esztendővel ezelőtt. Olvasók száma: 481, -- mennyire is örültem akkor, hogy Perkátán már közel ötszáz ember olvas rendszeresen, -- s ma 624-en iratkoztak már be, -- talán évvégére elértem illetve elérjük a hétszázat is. Azért írom így, hogy elérjük, mert az eddigi eredményben nagy része van a fiókkönyvtárosok jó munkájának is.

Megduplázódott a kölcsönzött kötetek száma az ötévi előtti második negyedévhez képest, /akkor 2.099 kötet volt, ma 4.109 kötet a negyedévi forgalom./

Azután itt van az olvasóterem látogatása is. Igen, 1958 óta készült el a könyvtár új olvasóterme. Öt esztendeje még csak 266-an ültek be a könyvtár egyetlen asztalkájához, -- amit olvasóteremnek neveztünk ki, hogy helyben olvassanak, most negyedév alatt már 1542-en látogatták az olvasótermet.

Mikor a számokat nézem, eszembe jut, hogy milyen fáradságos munkába került, míg sikerült ezeket az eredményeket elérni. Időközben új helyiséget, korszerű berendezést kaptunk a községi tanácstól. A községben a könyvtár az a művelődési intézmény, amely télen, nyáron heti 5 napon át 30 óra hosszat áll a lakosság rendelkezésére. Az iskolából kinőtt fiatalokat a könyvtár tömöríti maga köré. Sokáig helyiség hiányában a kocsmában töltötték el az időt. A könyvtárban helyet biztosítottam a

fiatalok részére, megbeszélésekre, szindarabok tanulására. Ezekből a fiatalokból nőtt ki a könyvet, verset szerető olvasók köre. A kisz-fiatalok irodalmi színpadot alakítottak 1961-ben. Azóta minden rendezvényen verses irodalmi műsort adnak.

A felnőtt olvasók is rendszeresebben olvasnak. Az idén nyáron már kevesebb szüneteltető olvasó van. Nagyon sok nevet tudnék felsorolni, akik rendszeresen eljárnak a könyvtárba könyvet cserélni nyáron is. Sági József a tsz. brigádvezetője most is állandóan olvas. - Nagyon megszerettem a könyveket, most nyáron is esténként 1-2 óra hosszat olvasok - mondotta nekem, mikor kölcsönzés közben beszélgettünk.

A fiókkönyvtárban is rendszeresen olvasnak.

A fiókkönyvtárak adatai az 1963. II. negyedévében:

	olvasók száma:	kölcsönzött könyvek száma:
Mélyvölgypuszta	32	384
Bárányjáráspuszta	33	108
Parragpuszta	26	123

Ezeken a pusztákon kb. 100-120 lakos van. Legnagyobb a fejlődés Parragpusztán, ahol tavaly ebben az időszakban mindössze 3 kötet könyvet kölcsönöztek. Itt többször segitettem a fiókkönyvtáros munkáját.

Az olvasóktól sokszor megkérdezem, milyen rendezvényeken vennének részt szívesen. Legtöbbször az író-olvasó találkozót kérik, irodalmi estét. Az olvasók javaslatait, kéréseit mindig figyelembe veszem. Így ebben a negyedévben sok irodalmi összejövetelt tartottunk a kisz-fiatalok segítségével. A községben az Ünnepi Könyvhét megnyitóját helyiileg rendeztük meg. A fiatalok verseket mondtak, Vincze István a Hazafias Népfront dunaujvárosi járási titkára tartotta a megnyitót.

Julius 5-én tartottuk meg a József Attila olvasómozgalom jelvénykiosztási ünnepségét irodalmi műsor keretében. 81 fiatal

kapott jelvényt /15 bronz, 66 ezüst./

A puszták lakóiról sem feledkeztünk meg. Eddig sajnos részükre nem rendeztünk irodalmi műsorokat, irodalmi estéket. Az idén pótoltuk. Szeretnék bővebben beszélni a mélyvölgypusztai irodalmi estről. Itt május 11-én vendégszerepelt a Székesfehérvári Vörösmarty Irodalmi Színpad. Többször kint jártam s láttam azt a lázas készülődést, amellyel készültek az irodalmi estre. A kisz-fiatalok társadalmi munkában kimeszelték, rendbehozták a kulturtermet. Vasárnap hajnalban 4 órától 8 óráig takarították a pusztát. Ünnepe volt számukra az irodalmi est. Itt is 28 fiatal kapott ezen az estén József Attila olvasómozgalmi jelvényt. /Hat bronz, 1 ezüst, 17 arany./ Az irodalmi est jól sikerült, még az ajtón kívül is vagy huszan álltak.

Bárányjáráspusztán június 28-án este volt irodalmi műsor a községi és pusztai kisz-fiatalok segítségével. Itt is a József Attila olvasómozgalom jelvényeit osztottuk ki. 22 fiatal kapott jelvényt. /Hat bronz, 16 ezüst./

A nagy munkaidő ellenére a pusztá fiatalja, öregje a kulturteremben volt. Egyórás műsort adtunk. Kérték, hogy máskor is menjünk el hozzájuk.

Parrágpusztán július 7-én volt hasonló irodalmi műsor. Itt 13 fiatal kapta meg a József Attila olvasómozgalom jelvényét. /Négy bronz, 9 ezüst./ Nálunk összesen 144 fiatal nevezett a József Attila olvasómozgalomba. A jelvényt mindannyian meg is kapták.

Az iskolás gyermekekről sem feledkezünk meg. Részükre mesedélutánokat rendezünk diafilm vetítéssel összekötve. Persze, hogy mindezeket el tudjam végezni, nagyon sok segítséget ad a Községi Tanács s a Pártszervezet is.

Érdemes olvasókkal foglalkozni, beszélgetni, kéréseiket, javaslataikat teljesíteni, mert akkor nyáron is rendszeresen olvasnak,

s munkánk gyümölcsöző lesz. Azt javasolom: erre a munkára ne sajnáljuk az időt, mert megéri.

Ezek a gondolatok jutnak eszembe, miközben munkanaplókat vizsgálom. Lassan becsukom a két munkanaplót, s azzal a reménnyel teszem be a szekrénybe, hogy jövő nyáron még jobb eredményeket érünk majd el Perkátán.

Havrilla János
községi könyvtáros

KÖNYVTÁROS TANFOLYAM 1963.

AZ IDEI NYÁRI KÖNYVTÁROS TANFOLYAMON, amelyet július 8-14-ig rendezett meg a Megyei Könyvtár a megye főfoglalkozásu, és kiemelkedő eredményt elért tiszteletdíjas községi könyvtárosai számára, - harmincöt fő vett részt.

A tanfolyam előadásai és foglalkozásai - az eddigiektől eltérően már nem az alapvető könyvtártechnikai kérdésekkel, hanem az igényes, színvonalas könyvtári munka tartalmi kérdéseivel, követelményeivel foglalkoztak.

Július 11-én tanulmányi kiránduláson vettek részt a hallgatók és megtekintették a zirci műemlék könyvtárat.

Július 12-én jól sikerült klub-esten találkoztak a Megyei Könyvtár dolgozóival, ahol az egyes műsorszámokat nemes vetélkedés alapján a résztvevők rögtönözték.

= = = = =
=
= H I R E I N K =
= = = = =

10

TANULMÁNYI KIRÁNDULÁSON vettek részt a Megyei Könyvtár dolgozói június 15-én. Meglátogatták a keszthelyi Helikon könyvtárat és a tihanyi muzeumot.

1

X X X X X

ELKÉSZÜLT a Megyei Könyvtár új gyermekkölcsonzóje. Az eddiginél jóval tágasabb, barátságos és klubszerűen berendezett teremben az ifjúsági olvasók maguk v álaszthatják ki olvasmányaikat a falak mentén elhelyezett polcokról. Az új helyiségben rendezzük majd a különféle ifjúsági irodalmi megmozdulásokat, - mesedélutánokat, irodalmi vetélkedőket, diafilm vetítéseket stb. -

X X X X X

10

AZ ALAPFOKU KÖNYVTÁROS SZAKVIZSGÁT, melyet ezévbén másodszor június 1-én rendezett meg a Megyei Könyvtár, nyolc községi könyvtáros tette le sikeresen.

X X X X X

1 2

MEGNYILT a Megyei Könyvtár új diafilmkölcsonzóje. A régiek mellett számos új közel négyezer tekercs szépirodalmi tárgy, ismeretterjesztő és mesefilm várja a látogatókat.

X X X X X

1 2

IFJUSÁGI KÖNYVKÖLCSONZÓKET létesített a Megyei Könyvtár a KISZ nyári táboraiban. A Sárosd, Kishantos és Erdőmajor közelében valamint az Agárdon lévő táborba juttatta el a művelődési autót a könyveket.

X X X X X

13'

A TAVALYINÁL LÉNYEGESEN NAGYOBB forgalmat bonyolítottak le az idén könyvtáraink. Míg 1962-ben januártól decemberig a kölcsönzött kötetek száma alig haladta meg a 940 ezret, ebben az évben csupán januártól júniusig - 6 hónap alatt - a megye tanácsi köz-
művelődési hálózatának könyvtárai több mint 641 ezer kötet könyvet kölcsönöztek. A jelentős emelkedésben nagy szerepe van a könyvtári állomány ugrásszerű gyarapodásának, amely az előző év első félévéhez képest 76 ezer kötetrel emelkedett.

~~11~~

X X X X X X

TIZENNEGY KÖZSÉGI KÖNYVTÁR tatarozására kerül sor rövidesen a megyében, 233.000 Ft-os költséggel, melyet póthitelként bocsátott a Megyei Tanács az érintett községek rendelkezésére.

11

X X X X X X

ELKÉSZÜLT AZ UJ JENŐI KÖNYVTÁRHELYISÉG. Nagyrészt társadalmi munkával új épületszárnyat ragasztottak a művelődési otthonhoz. Itt nyert elhelyezést klubszerűen a könyvtár is.

11

X X X X X X

UJ HELYISÉGBE KÖLTÖZÖTT A CSŐSZI KÖZSÉGI KÖNYVTÁR. Az omladozó művelődési otthonból megfelelő, két szobából és egy előtérből álló, - épületrészt kapta meg a könyvtár, melyet a községi tanács saját erőből rendbe hozatott.

X X X X X X

MEGOLDÓDOTT A SOPONYAI KÖNYVTÁR jobb elhelyezése is. A korszerű új művelődési otthonban eddig eléggé korszerűtlen körülmények között működött a könyvtár. A községi tanács most végre biztosította az épületen belüli megfelelő elhelyezést. Fellendült a könyvtár forgalma is. A második negyedévben már 241 olvasó 3144 kötet könyvet kölcsönzött, míg az első negyedévben 92 olvasó 1247 kötet könyvet olvasott.

X X X X X X

A LEPSÉNYI községi könyvtár visszaköltözött eredeti helyiségébe. Mint a Híradóban az elmúlt évben beszámoltunk róla, - a könyvtárhelyiséget akkor hitelszövetkezet céljára vették igénybe. A Járási Tanács közbelépésére visszakapta a könyvtár az eredeti helyiséget. Nagy szükség is volt rá Lepsényben ahol a könyvtár olvasói 1963. első félévében 7254 kötet könyvet kölcsönöztek, - s ekkora forgalom lebonyolítása a 3x2 méteres szükség-helyiségben emberfeletti feladatok megoldása elé állította a könyvtárost.

(13) X X X X X X

MEZŐSZENTGYÖRGYÖN több könyvet kölcsönöztek 1963. II. negyedében, mint 1957-1962-ig összesen. Az ország elsőnek felavatott nép-könyvtárában évekig döcögött a könyvtári munka. Kőszegi József-né fáradságot nem ismerő könyvtárosi munkája eredményeként a megye leggyengébb könyvtárából, - a legeredményesebb könyvtárak egyike lett.

- - - - -

=====
= E M L É K E Z T E T Ő =
=====

Néhány fontos évfordulóra hívjuk fel munkatársaink figyelmét. A jegyzéket a községi könyvtárak állományának figyelembevételével állítottuk össze abból a célból, hogy - lehetőségeikhez mérten - kiállításokkal, esetleg kisebb-nagyobb rendezvényekkel emlékezzenek meg róluk.

AUGUSZTUS

- 30. GÁRDONYI GÉZA SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJA /1863/
20. Az Alkotmány napja /1949./
23. A Román Népköztársaság nemzeti ünnepe. /1944./
24. KÖLCSEY FERENC halálának 125. évfordulója /1838/.
29. KARINTHY FRIGYES halálának 25. évfordulója /1938./

S Z E P T E M B E R

- 13. EÖTVÖS JÓZSEF születésének 150. évfordulója /1813./
13. TERSÁNSZKY Józsi Jenő születésének 75. évfordulója /1888
20. JAKOB GRIMM halálának 100. évfordulója /1863./
29. Magyar Néphadsereg Napja /Az 1848-as pákozdi csata emlékére/

Néhány fontos évfordulóra hívjuk fel munkatársaink figyelmét. A jegyzéket a községi könyvtárak állományának figyelembevételével állítottuk össze abból a célból, hogy - lehetőségeikhez mérten - kiállításokkal, esetleg kisebb-nagyobb rendezvényekkel emlékezzenek meg róluk.

Készült 300 példányban

a Székesfehérvári Megyei Könyvtár házi sokszorosítójában

A címlapterv Galántay György munkája

Felelős kiadó: Dr. Csongor Endrené

- 30. GÁRDONYI GÉZA SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJA /1863/
20. Az Alkotmány napja /1949./
23. A Román Népköztársaság nemzeti ünnepe. /1944./
24. KÖLCSEY FERENC halálának 125. évfordulója /1838/.
29. KARINTHY FRIGYES halálának 25. évfordulója /1938./

- 13. EÖTVÖS JÓZSEF születésének 150. évfordulója /1813./
13. TERSÁNSZKY Józsi Jenő születésének 75. évfordulója /1888
20. JAKOB GRIMM halálának 100. évfordulója /1863./
29. Magyar Néphadsereg Napja /Az 1848-as pákozdi csata emlékére/